

Bitka za vojarne

Sukob: [Domovinski rat](#)

Vrijeme [Rujan - Prosinac 1991.](#)

Lokacija Diljem [Hrvatske](#)

Ishod Pobjeda Hrvata

Sukobljene strane

[Zbor Narodne Garde / Policija](#)

[JNA](#)

Zapovjednici

[Anton Tus](#)
Razni lokalni
zapovjednici

[Veljko
Kadijević](#)
Razni lokalni
zapovjednici

Vojne snage

?

?

Gubici

?

Barem 15
mrtvih

Barem: 250
[tenkova](#), 180
[oklopnih vozila](#),
100
Samohodnih
protuzračnih,
protutenkovskih
i topničkih
vozila, 400
komada
topničkog
oružja, 240.000
automatskih
pušaka (većina
tipa [AK-47](#)),
bezbroj
municije i
mnogo vojnika
zarobljeno ^[1]

Bitka za vojarne - ponekad se također naziva **Rat za vojarne** - je izraz kojim se naziva serija borbi koja se odigrala diljem [Hrvatske](#) kao dio [Domovinskog rata](#) tijekom [1991](#), sa najvažnijim sukobima tijekom [rujna](#). Borba se vodila među Hrvatskim snagama (još slabom vojskom, policijom i dobrovoljcima) i [Jugoslavenske Narodne Armije \(JNA\)](#). Bitka se smatra bitnom Hrvatskom pobjedom jer su Hrvatske snage zarobile vrijednu tešku opremu (tenkove, topništvo, rakete) iz vojnih vojarni, koja im je bila vrlo bitna za ratna djelovanja.

Uvod

S obzirom da je Hrvatska bila dio [Jugoslavije](#), bila je također i dio [združene Armije \(JNA\)](#). Radi toga, kada su [Hrvati](#) glasali za nezavisnost od Jugoslavije tijekom 1991, na Hrvatskom teritoriju, još je bio veliki broj vojarni federalne vojske gdje su bile stacionirane JNA snage. Ne samo da je ova prisutnost vojnih jedinica daleko od fronte bila problematična, same vojarne su bile uglavnom stacionirane u naseljenim, urbanim područjima, pa bi bilo kakve borbe oko njih sigurno uzrokovale puno [koleteralne štete](#) i uništenja civilnih ciljeva. Ipak, jer je [Hrvatska vojska \(HV\)](#) imala vrlo malo teške opreme, ove su vojarne bile vrlo vrijedne.

Pogoršanje sigurnosne situacije u Hrvatskoj tijekom 1990 je dovela do toga da Hrvatsko vodstvo priprema planove u slučaju rata. [Zapovjednik](#) Hrvatske Vojske (bivši Hrvatski [Ministar Obrane](#)) [Martin Špegelj](#) - koji je bio najglasniji vojni zagovornik napada na vojarne - formulirao je sveobuhvatni plan za zarobljavanje vojarna diljem Hrvatske, tako da bi se zarobilo oružje u tim skladištima. Kako je počeo [Rat u Sloveniji](#) u lipnju 1991, Špegelj je nagovarao Hrvatskog predsjednika [Franju Tuđmana](#) da napadne vojarne i pomogne [Slovencima](#). Tuđman je odbio, prestrašen pune sile JNA u takvom ratu. [Davor Domazet](#) (u svojoj knizi "[Hrvatska i veliko ratište](#)") prikazuje vjeru grupe povjesničara da je ova prilika bila samo razrađena urota da se Hrvatska uvuče u rat. Ako se uzme u obzir količina vojne opreme koja se nalazila u tim vojarnama, ta tvrdnja isпадa sumnjiva.

Tijekom eskalacija nasilja za ljeta 1991, JNA se otvoreno priklonila [pobunjenim Srbima](#). Kao rezultat toga, Hrvatske snage - još nerazvijene kao prava sila - su blokirali brojne vojarne JNA tako da vojne jedinice iz njih ne bi mogle nesmetano izaći u neokupiranu Hrvatsku. Problem nedovoljnih snaga za Hrvatsku je vojsku znači od su mnogi od onih koji su držali blokadu bili civili, ne vojnici - uključujući policiju, [građansku zaštitu](#) i lokalne samo-organizirane doborovoljce.

Rat počinje

Rat je dugo počimao - napetosti su rasle od sredine 1990 - što je omogućilo da se pregovorima smanji opseg problema sa vojarnama. JNA i Hrvatsko vodstvo su se složili o povlačenju nekih JNA vojarni - zamjetno u mjestima daleko od fronte poput [Pule](#) i [Rijeke](#) (13. Korpus). Ovaj kompromis je bio kritiziran od dijelova Hrvatske vojske (zamjetno Martina Špegelja) koji je tvrdio da Hrvatsko vodstvo dopušta neprijatelju da se povuće sa punom opremom, a sa ratom neizbjegnim.

Bitno je napomenuti da je nadolazeći rat, kao i ranija nezavisnost Slovenije i okljevanje ne-Srba da idu u rat za ciljeve Hrvatskih Srba, uzrokovao masovna deserterstva radi kojih su JNA snage bile oslabljene. Radi toga, stacionarne vojarne su bile prve koje su patile i u 1991, ove su imale više opreme nego ljudi da im upravljaju.

Početni potezi rata bili su napravljeni u [Kolovozu](#) u Istočnoj Slavoniji, kod [Bitke za Vukovar](#) i u [Krajini](#) i [Dalmaciji](#). Eskalacija nasilja je rezultirala u tome da su vojnici na lokacijama preuzeli inicijativu i napali mnoge vojarne, protiv želja Hrvatske vlasti, koja je željela nastaviti pregovore - čak u vrijeme kada je skoro 1/3 Hrvatske bila već okupirana od strane JNA i Srpskih pobunjenika.

Glavnina napada na vojarne odigrala se od 14. do 19. rujna 1991. U tih šest dana, 36 vojarni i skladišta i 26 drugih vojnih lokacija su bile zarobljene ili su se predale. 27. rujna, plan [Bilogora](#) je pokrenut, koji je završio sa zarobljavanjem Bjelovarske i Koprivničke vojarne.

Neka skladišta oružja su bila bombardirana od avijacije JNA nakon pada, ali su lokalno organizirane Hrvatske jedinice vrlo efektivne i brze u prebacivanju najvrijednije opreme na druge lokacije. Barem pet vojarni je bilo tako bombardirano.

Bitka za vojarne

Zagreb i Središnja Hrvatska

Vojarna u [Zagrebu](#) - nazvana "Maršal Tito" po [Josipu Brozu Titu](#) - je bila jedna od najvećih u Hrvatskoj. Bio je to regionalni centar 5. Vojnog Okruga (jednog od tri glavna zapovjedništva JNA) i 10. Korpusa (Zagreb), kao i manjih potpornih jedinica. Hrvati su okljevali napasti vojarnu direktno, radi snage JNA i opasnosti od štete za glavni grad Hrvatske. Radi toga, borba nije bila intenzivna i uglavnom se vrtila oko povremenog pucanja iz grada na vojarnu i obratno. Primirje je postignuto i nije bilo daljnih borbi do potpisivanja zadnjeg primirja na kraju godine. Kao dio dogovora, JNA je evakuirala vojarnu kada je službeno otišla iz Hrvatske tijekom [siječnja 1992.](#)

Vojarna [Jastrebarsko](#) je bila lokacija 4. Oklopne ([Tenkovske](#)) [Brigade](#) - jedne od najelitnijih oklopnih jedinica JNA. Ova je jedinica izvela i uspjela probiti opkoljenje i pobjeći na jug, gdje se spojila sa JNA snagama u [Banovini](#) u središnjoj Hrvatskoj.

Vojarna u [Samoboru](#) se predala 7. listopada 1991.

Vojarna [Sisak](#) i pripadajuća skladišta predala se 9. rujna 1991.

Sjeverna Hrvatska

Uz Zagreb, vojarna [Varaždin](#) bila je najveća u Hrvatskoj - sjedište 32. Korpusa JNA i priloženih jedinica, uključujući 32. Oklopno-Mehaniziranu Brigadu (jednu od najelitnijih "A" brigada) i jednu topničku [Pukovniju](#). Vojarna je blokirana u noći 13 na 14. rujan, te joj je odsječena struja, voda i zalihe. Borbe su počele 15og bombardiranjem zrakoplova JNA na uzletište Varaždin. Kako se stanje pogoršavalo, sve je više vojnika dezertiralo iz vojarnе i došlo je i do sukoba unutar same vojarne. Nakon toga su tenkovi i topništvo iz vojarni upućeni gađati civilne mete te su mnoge kuće uništene i počele su opće borbe. Nakon tjedan dana sporadičnih borbi, a da poštedi svoje ljudi, zapovjednik vojarnе [General Vladimir Trifunović](#) je predao garnizon 22. rujna. Ironično, to mu je zaradilo prijezir sa obje strane. Hrvatska ga je osudila [u odsutnosti](#) na 15 godina zatvora radi uništenja grada, dok ga je Srbija osudila na 11 godina radi izdaje [\[2\]\[3\]](#). Dobitak iz vojarnе je bio impresivan: 74 [T-55](#) tenkova, 88 oklopnjaka, 36 samohodnih PZO topova, 24 100mm protutenkovskih topova, 72 [minobacača](#) od 120mm i druga teška oprema bili su zarobljeni. Tijekom borbi, 6 ljudi je poginulo (3 civila, 2 JNA vojnika i 1 Hrvatski vojnik) i 37 je ranjeno [\[4\]](#).

[Bjelovarska](#) vojarna je bio dom 265. Oklopno-Mehaniziranoj Brigadi i bila je zarobljena 29. rujna kao dio operacije [Bilogora](#). Jedan časnik JNA je odbio predati jedno izolirano skladište ([Barutana](#)) i detonirao je eksploziju, ubivši sebe zajedno sa sedam drugih JNA vojnika koji se nisu željeli predati i 11 Hrvata [\[5\]](#). Zarobljavanje ostalih skladišta je bio veliki uspjeh za Hrvatske snage, kako je zarobljena oprema uključivala 78 T-55 tenkova i 80 oklopnjaka.

Vojarna u [Koprivnici](#) je zarobljena 30. rujna kao dio operacije [Bilogora](#). JNA zrakoplovi su ju bombardirali 5. listopada, pri čemu je poginuo jedan vojnik.

[Virovitica](#) je bila lokacija 288. Mješane Protutenkovsko Artiljerijske Brigade i bila je zarobljena 17. rujna. Jedan Hrvat je poginuo tijekom borbi. ^[6]

Vojarna [Čakovec](#) se predala mirno 17. rujna 1991.

[Slavonija](#)

[Osiječke](#) vojarne su uglavnom bile evakuirane dogovorom baš prije eskalacije rata, tijekom [lipnja](#) 1991. Poznata video snimka toga pokazuje kako jedan T-55 tenk JNA gazi napušteni civilni [Fiat](#) 600/[Zastava](#) 600 auto, popularno zvan "Fićo". Bitna iznimka evakuaciji je *Polygon C* baza, bitna točka napada JNA na grad, koja se odupirala i pomagala JNA snagama van grada u bombardiranju, dok nije zarobljena 17. rujna.

[Đakovo](#) je bio lokacija 158. Mješane Protutenkovske Artiljerijske Brigade, opremljena PT topovima i samohodnim PT raketnim vozilima. Vojarna je zarobljena, a poginulo je pet Hrvata (uključujući jednog civila) ^[7]. Zarobljeno je 54 PT topa od 100mm i 48 samohodnih PZO topova.

[Vukovarska](#) vojarna je bila pod opsadom kroz 1991, dok je trajala [Bitka za Vukovar](#). Nadjačani branitelji nisu imali dovoljno ljudi da ju zarobe, jer su bili napadnuti puno većim snagama izvan grada. JNA i Srpske snage su koristili oslobođenje vojarne kao izliku za napad koji je uništio većinu grada i uzrokovao neke od najgorih stradanja tijekom rata. Ipak, jer je vojarna bila locirana u južnom predgrađu grada, bila je debllokirana vrlo rano u bitci, prije nego je počela prava opsada - i većina uništenja i žrtava.

Vojarna u [Vinkovcima](#) *Duro Salaj* je bila uključena u bombardiranju grada u lipnju ^[8].

[Istra / Dalmacija](#)

[Riječka](#) vojarna, kao i Vojni Pomorski Okrug u [Puli](#) su oboje evakuirani dogovorom prije rata. Rijeka je bila lokacija 13. Korpusa JNA, koji je prebačen morem u [Crnu Goru](#) i kasnije će napasti južnu [Bosnu i Hercegovinu](#) tijekom [Rata u Bosni i Hercegovini](#) 1992. Vojni Pomorski Okrug iz Pule bio je premješten u Boku u Crnoj Gori, jedinu pravu Jugoslavensku vojnu luku poslije odcjelpljenja Hrvatske.

Vojarna [Zadar](#) je bila evakuirana dogovorom prije rata. Jedinice iz vojarne su se premjestile van grada na obližnja pobunjenička područja, odakle su okrenuli topove da gađaju grad sa boljih položaja.

[Lika / Hrvatski Otoči](#)

[Gospić](#) je bio žestoko bojište tijekom Rujna - grad pod teškim napadima izvana također - ali je vojarna ipak osvojena 18. rujna.

Otoči [Lastovo](#) i [Vis](#) su bili baze za pomorske jedinice JNA i su bile okupirane do primirja na kraju godine, kada ih je JNA oboje napustila. Pomorske jedinice Jugoslavenske mornarice pokušali su vojne akcije protiv Hrvatskih luka dalje na sjeveru, ali su bili odbijeni obalnim topništvom, kao u pomorskoj [bitci za Korčulu](#). ^[9]

- Ovaj popis je nepotpun, jer je bilo dosta drugih, manjih vojarni i vojnih baza.

Posljedice

U vrijeme početka rata, Hrvatske su snage imale korničan nedostatak opreme. Procjene govore o tenkovskoj snazi od jadnih 15 tenkova (glavnina iz 2. svjetskog rata: američki [M4 Shermani](#) i sovjetski [T-34](#) tenkovi), protiv skoro 2000 tenkova JNA. Zarobljavanje vojarni popunilo je inventar HV-a vrijednom opremom. Samo Bjelovar i Varaždin su Hrvate opskrbili sa preko 140 tenkova, ili oko 7% ukupne tenkovske snage JNA, što je uznemirilo inače golemu prednost JNA.

Zbog toga, Hrvatske je uspjela oformiti svoj prvi [T-55 tenkovski bataljun](#) u listopadu, odlično ostvarenje za period od samo par tjedana. Zarobljeni tenkovi, topništvo i protutenkovsko naoružanje pomogli su zaustaviti daljne JNA napade u Hrvatskoj.